

V Bruseli 12. novembra 2021
(OR. en)

13761/21
ADD 3

AGRI 536
AGRIFIN 134
AGRIORG 127

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	12. novembra 2021
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	SWD(2021) 318 final
Predmet:	PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE KONZULTÁCIA SO ZAJAINTERESOVANÝMI STRANAMI – SÚHRNNÁ SPRÁVA Sprievodný dokument Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Plán pre nepredvídané udalosti na zabezpečenie dodávok potravín a potravinovej bezpečnosti v čase krízy

Delegáciám v prílohe zasielame dokument SWD(2021) 318 final.

Príloha: SWD(2021) 318 final

V Bruseli 12. 11. 2021
SWD(2021) 318 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE
KONZULTÁCIA SO ZAJAŤERESOVANÝMI STRANAMI – SÚHRNNÁ SPRÁVA

Spríevodný dokument

**Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a
sociálnemu výboru a Výboru regiónov**

**Plán pre nepredvídané udalosti na zabezpečenie dodávok potravín a potravinovej
bezpečnosti v čase krízy**

{COM(2021) 689 final} - {SWD(2021) 317 final}

VÝSLEDKY ŠPECIALIZOVANEJ KONZULTÁCIE SO ZAIINTERESOVANÝMI STRANAMI VRÁTANE OTVORENÝCH ODPOVEDÍ

Konzultácia so zainteresovanými stranami¹ tvorí podstatnú časť konzultačnej stratégie stanovenej v záujme vypracovania pohotovostného plánu na zaistenie dodávok potravín a potravinovej bezpečnosti v EÚ. Špecializovaný dotazník bol sprístupnený od 1. marca do 3. mája 2021, a to vo všetkých úradných jazykoch EÚ. Táto správa obsahuje zhrnutie získaných odpovedí.

1. Prehľad respondentov

V rámci špecializovanej konzultácie bolo doručených 253 odpovedí. Jednotlivci poskytli najväčší počet príspevkov (45 % všetkých respondentov), za nimi nasledovali podniky a obchodné/podnikové združenia (38 % respondentov) a ďalší používatelia (17 % respondentov). Polovicu príspevkov kategórie podniky a obchodné/podnikové združenia predložili spoločne prvovýrobcovia (poľnohospodárstvo a rybolov/akvakultúra) a dodávatelia vstupov, pričom zvyšok príspevkov pochádzal z ďalších fáz potravinového dodávateľského reťazca.

2. Otázky týkajúce sa odolnosti potravinových systémov EÚ, s nimi spojených rizík, hrozieb a zraniteľnosti

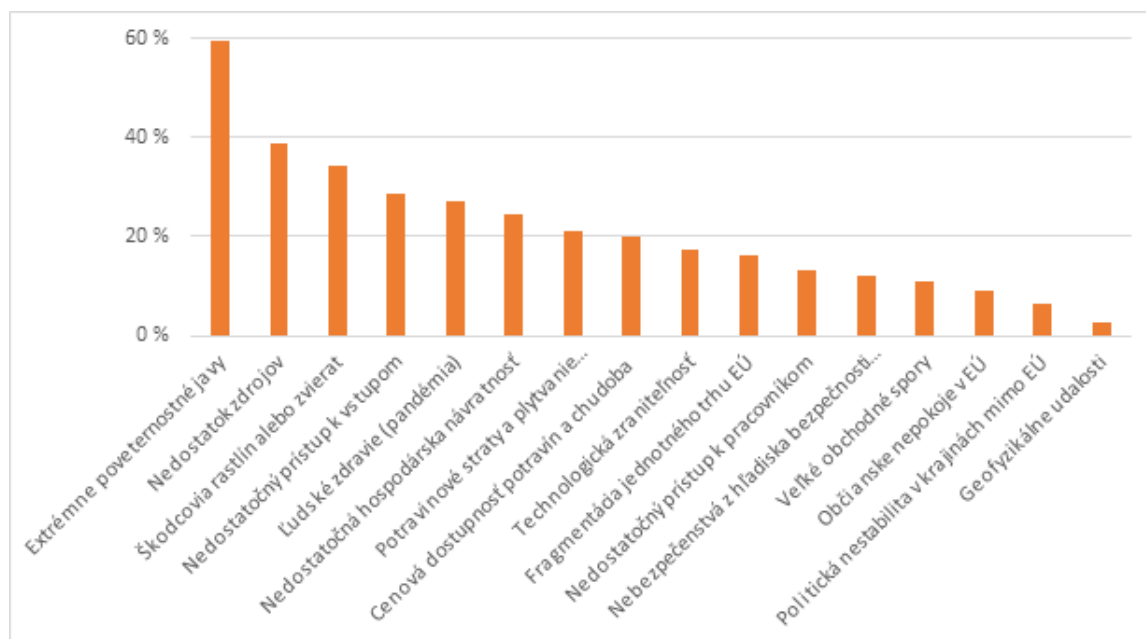
Pri otázke týkajúcej sa celkovej odolnosti potravinového systému EÚ mnohí respondenti (34 %) označili úroveň odolnosti na hodnote medzi štyri a päť na stupnici od jeden do päť (na ktorej hodnota päť predstavuje vysokú odolnosť). Tento percentuálny podiel bol ešte vyšší (59 %) v prípade podnikov a obchodných združení ako respondentov, z čoho vyplýva relatívne vysoký stupeň dôvery v schopnosť potravinových systémov EÚ zvládať krízy. Len 28 % respondentov vníma potravinový systém EÚ ako neodolný a ešte menej ako úplne neodolný (5 % podnikov a obchodných združení).

Takmer 60 % respondentov uviedlo zmenu klímy a jej dôsledky (extrémne poveternostné javy) ako jednu z piatich hlavných hrozieb pre potravinový systém EÚ. Okrem rizík pre klímu a životné prostredie sa medzi často uvádzanými rizikami nachádzali riziká týkajúce sa zdravia (ľudí, rastlín a zvierat), ako aj závislosť od dovozu vstupov a poľnohospodárskych komodít. Po nich nasledovali riziká týkajúce sa prístupu k potravinám a technologickej zraniteľnosti. Za hrozbu sa v menšej miere považuje aj narušenie slobody pohybu tovaru a osôb, politické a geopolitické aspekty, ako aj geofyzikálne katastrofy. Okrem toho sa v rámci kategórie „Iné“ uvádzali hrozby, ktoré neboli konkretizované v dotazníku, t. j. znižovanie oblastí vyčlenených pre poľnohospodárstvo, zvyšujúce sa environmentálne normy, ktoré obmedzujú výrobnú kapacitu, rýchlejšie starnutie populácie vedúce k znižovaniu počtu poľnohospodárov, a to najmä rodinných farmárov.

---

¹ Konzultácia sa začala už spolu so zverejnením plánu, ktorým sa stanovujú posudzované otázky (prístupná od decembra 2020 do januára 2021): <https://europa.eu/!kX77kj>.

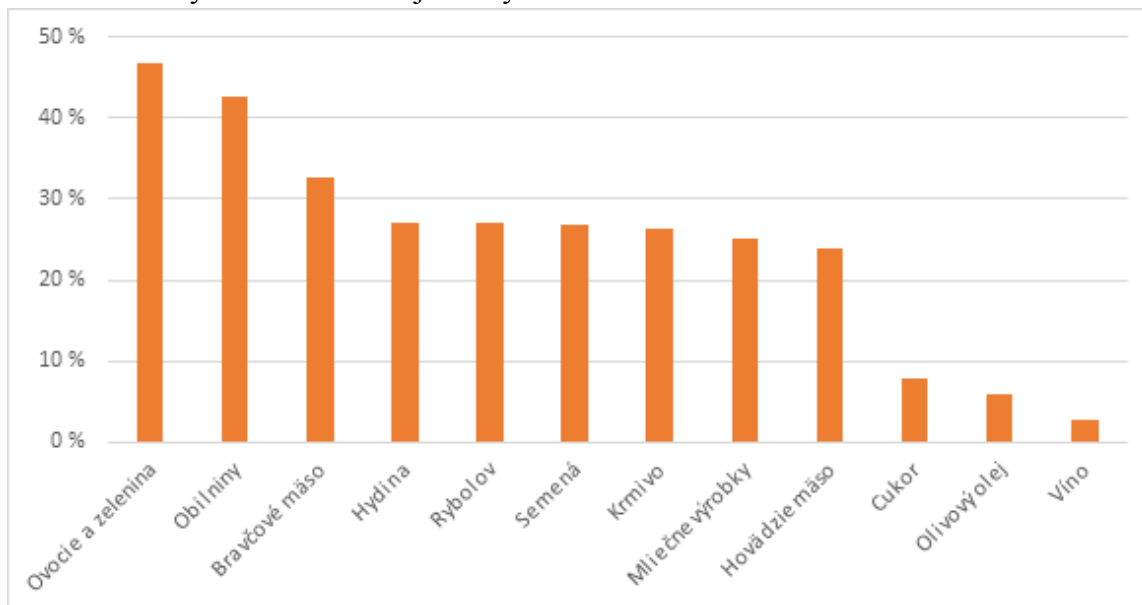
Graf 1: Hlavné hrozby pre potravinový systém EÚ podľa výberu respondentov (možnosť výberu viacerých odpovedí)

Pri otázke týkajúcej sa zraniteľnosti fáz potravinového dodávateľského reťazca viac ako 60 % respondentov uviedlo prvovýrobu ako zraniteľnú fázu. Zatiaľ čo polovica respondentov považovala aj činnosti poskytovania vstupov za zraniteľné, zdá sa, že to platí v menšej miere (25 – 40 % respondentov), pokiaľ ide o obchod, prepravu, logistiku a spracovanie. Koncové body potravinového dodávateľského reťazca (maloobchod, stravovacie služby) neboli vnímané ako zraniteľné (menej ako 10 % respondentov).

Medzi odvetvia vnímané ako najviac vystavené rizikám, ktoré ako najviac zraniteľné uviedlo viac ako 40 % respondentov, patril sektor ovocia a zeleniny, ako aj sektory obilnín. Za nimi nasledujú odvetvia mäsa, rybolovu a vstupov (krmivo a semená) (25 až 30 % respondentov), pričom sektory cukru, olivového oleja a vína väčšina uchádzačov nepovažuje za zraniteľné (menej ako 10 % respondentov).

Graf 2: Sektory vnímané ako najviac vystavené hrozbám

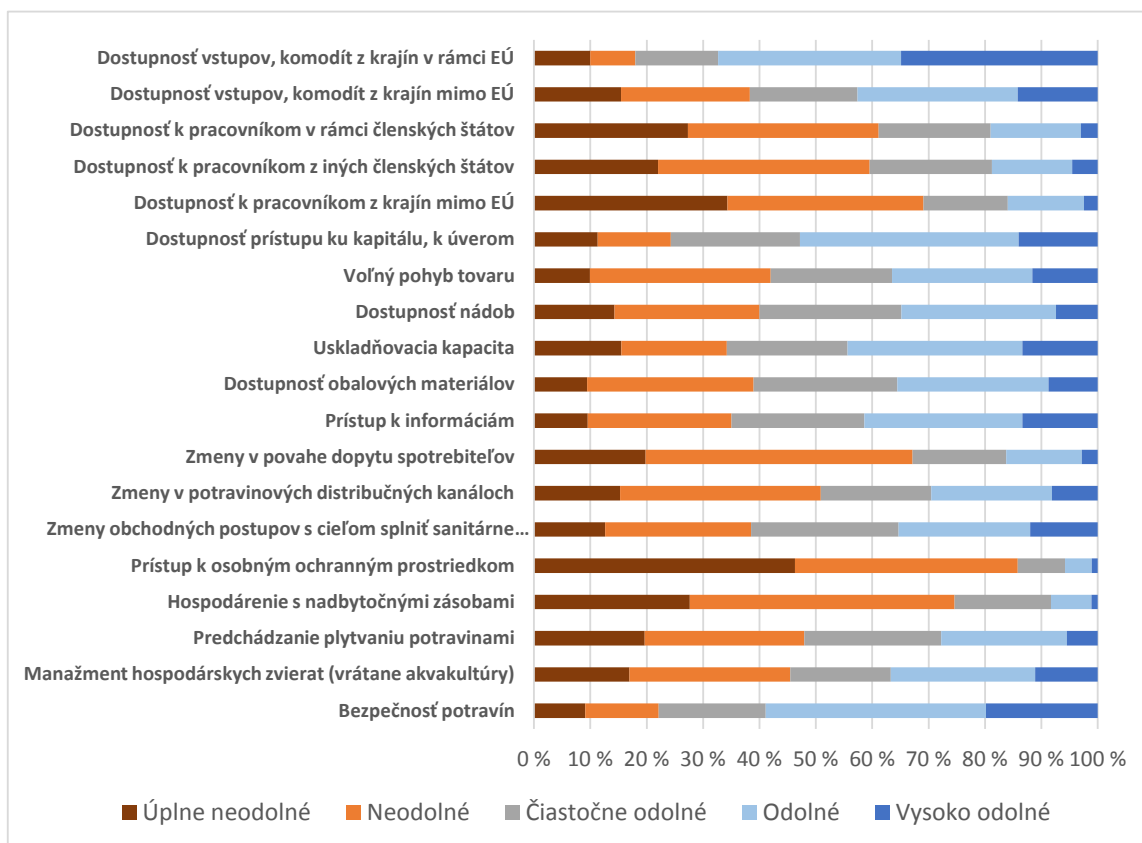
3. Otázky týkajúce sa získaných poznatkov z krízy spôsobenej ochorením COVID-19

Vnímanie odolnosti potravinových systémov EÚ sa počas skorých fáz pandémie COVID-19 výrazne neodlišuje od celkového vnímania uvedeného v predchádzajúcej časti, pričom 35 % respondentov hodnotí systémy na úrovni štyri (odolné) až päť (vysoko odolné) na škále od jeden po päť a 25 % ako neodolné alebo úplne neodolné.

Pri bližšom pohľade na rôzne aspekty potravinových systémov EÚ boli ako najmenej odolné oblasti potravinového sektora (neodolné alebo úplne neodolné) vnímané prístup k osobným ochranným prostriedkom (85 % respondentov), hospodárenie s nadbytkom zásob (75 % respondentov) a dostupnosť pracovníkov z krajín mimo EÚ (69 % respondentov).

Ako prevažne odolné až vysoko odolné boli vnímané dostupnosť vstupov (semená, krmivo, hnojivá atď.), komodít a agropotravinových výrobkov z EÚ (67 % respondentov), celková bezpečnosť potravín v rámci EÚ (59 % respondentov) a existencia prístupu ku kapitálu a úverom (53 % respondentov).

Graf 3: Posúdenie odolnosti potravinových systémov EÚ počas pandémie COVID-19 v rámci rôznych oblastí

Pokiaľ ide o užitočnosť (užitočné alebo veľmi užitočné) opatrení v počiatočnom štádiu pandémie COVID-19, najvyššie hodnotené boli tieto tri opatrenia zo strany verejných orgánov:

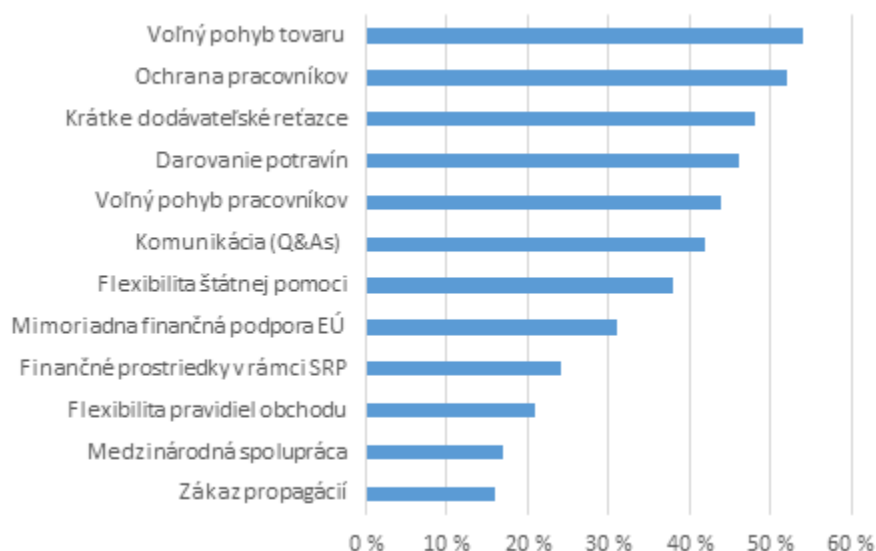
- i) opatrenia na ochranu jednotného trhu: umožňujúce voľný pohyb tovaru (oznámenie Komisie o zelených jazdných pruhoch), 54 % respondentov,
- ii) opatrenia na ochranu pracovníkov v dodávateľskom reťazci (napr. dostupnosť osobných ochranných prostriedkov), 52 % respondentov,
- iii) opatrenia na podporu krátkych dodávateľských reťazcov a/alebo miestnych alebo regionálnych potravín, 48 % respondentov.

Za užitočné boli považované aj ďalšie opatrenia, ako je presmerovanie nadbytku potravín na charitatívnu činnosť s cieľom zabrániť plytvaniu potravinami, zabezpečenie voľného pohybu pracovníkov alebo jasná komunikácia, ako to bolo v prípade uverejnenia dokumentu Otázky a odpovede týkajúceho sa bezpečnosti potravín². Za veľmi užitočnú sa považovala aj finančná podpora zo strany členských štátov (38 % respondentov) a EÚ (31 % respondentov), a to vďaka dočasným flexibilnejším pravidlám štátnej pomoci. Zákaz propagácií na maloobchodnej úrovni považovala za užitočnú len malá časť respondentov.

²

https://ec.europa.eu/food/system/files/2020-04/biosafety_crisis_covid19_qandas_sk.pdf.

Graf 4: Posúdenie užitočnosti opatrení zo strany verejných orgánov počas pandémie COVID-19 (v % respondentov, ktorí hodnotia tieto opatrenia ako užitočné)

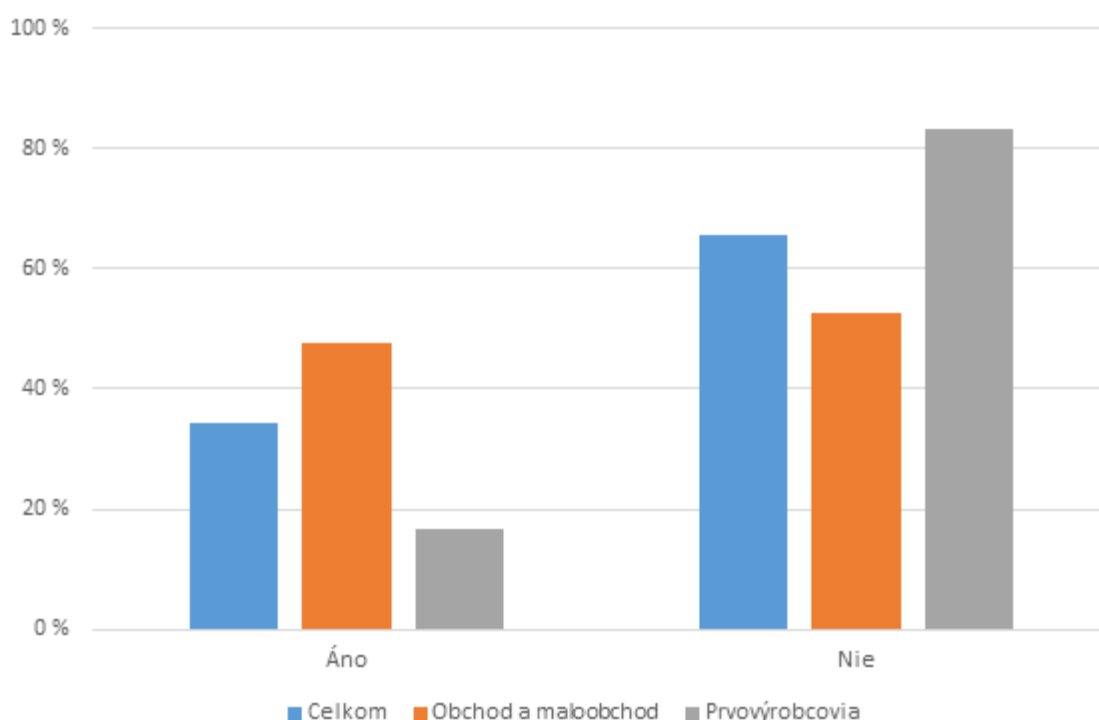
Za užitočné sa považovali aj opatrenia zo strany súkromného sektora (40 % a viac respondentov), ako sú komunikácia a výmena informácií prostredníctvom podnikových združení, spolupráca s verejnými orgánmi na kľúčových problémoch dodávateľského reťazca, spolupráca medzi zainteresovanými stranami v rôznych fázach, ako aj v rámci rovnakej fázy potravinového dodávateľského reťazca, využívanie informačných technológií na obchodovanie (napríklad priamy predaj na internete alebo platformy na prepojenie dodávateľov s nadbytkom potravín s potravinovými bankami alebo inými organizáciami).

Respondenti, ktorí patria do kategórie podnikov a obchodných združení, boli zároveň vyzvaní, aby ohodnotili ťažkosti, ktorým čelili počas pandémie COVID-19. Podniky a obchodné združenia pociťovali výrazné narušenie obchodných tokov v rámci EÚ aj mimo nej, pričom viac ako štvrtina respondentov uviedla, že preprava tovaru cez hranice, v rámci EÚ alebo mimo nej bola omnoho náročnejšia ako zvyčajne. Väčší podiel respondentov však uviedol, že pohyb tovaru mimo EÚ (vývoz a dovoz) bol zasiahnutý menej ako obchodné toky v rámci EÚ. Ako ďalšie veľké ťažkosti uviedli cezhraničný pohyb pracovníkov (najmä pokiaľ ide o pracovníkov z tretích krajín, ako sú sezónni pracovníci v poľnohospodárstve), neočakávané náklady vyplývajúce zo sanitárnej krízy, najmä prístup k ochranným materiálom, a narušenie, ku ktorému došlo v dôsledku pozastavenia činností v odvetví HORECA a uzavretia súvisiacich trhov. Respondenti ako výrazné ťažkosti (avšak v menšej miere) uvádzali aj logistické ťažkosti (preprava) a potrebu informovanosti zo strany verejných orgánov. Za ťažkosti sa v menšej miere považovali aj prístup k vstupom a službám (vrátane informácií), ako aj hľadanie nových predajných miest, ako je elektronický obchod, zhodnocovanie ako nepotravinové výrobky alebo dary pre potravinové banky. Nedostatok harmonizácie medzi členskými štátmi nebol vnímaný ako hlavný problém.

4. Otázky týkajúce sa pripravenosti a plánu EÚ pre nepredvídané udalosti na zaistenie dodávok potravín a potravinovej bezpečnosti

Podnikom a obchodným/podnikovým združeniam (ďalej len „prevádzkovatelia“, ktorí predstavujú 38 % z celkového počtu respondentov) sa položila otázka, či mali pred vypuknutím pandémie zavedené plány riadenia rizík a plány pre nepredvídané udalosti. Len tretina prevádzkovateľov mala pred vypuknutím pandémie zavedené plány pre nepredvídané udalosti. Tento podiel bol ešte nižší v prípade prvovýrobcov (poľnohospodárstvo, rybolov), a to na úrovni 17 %. Takmer polovica z prevádzkovateľov (45 %), ktorí mali takéto plány zavedené, ich označila za veľmi užitočné, pričom len menej ako 10 % z nich ich nepovažovala za užitočné.

Graf 5: Podiel prevádzkovateľov, ktorí mali zavedené plány riadenia rizík/plány pre nepredvídané udalosti pred vypuknutím pandémie COVID-19

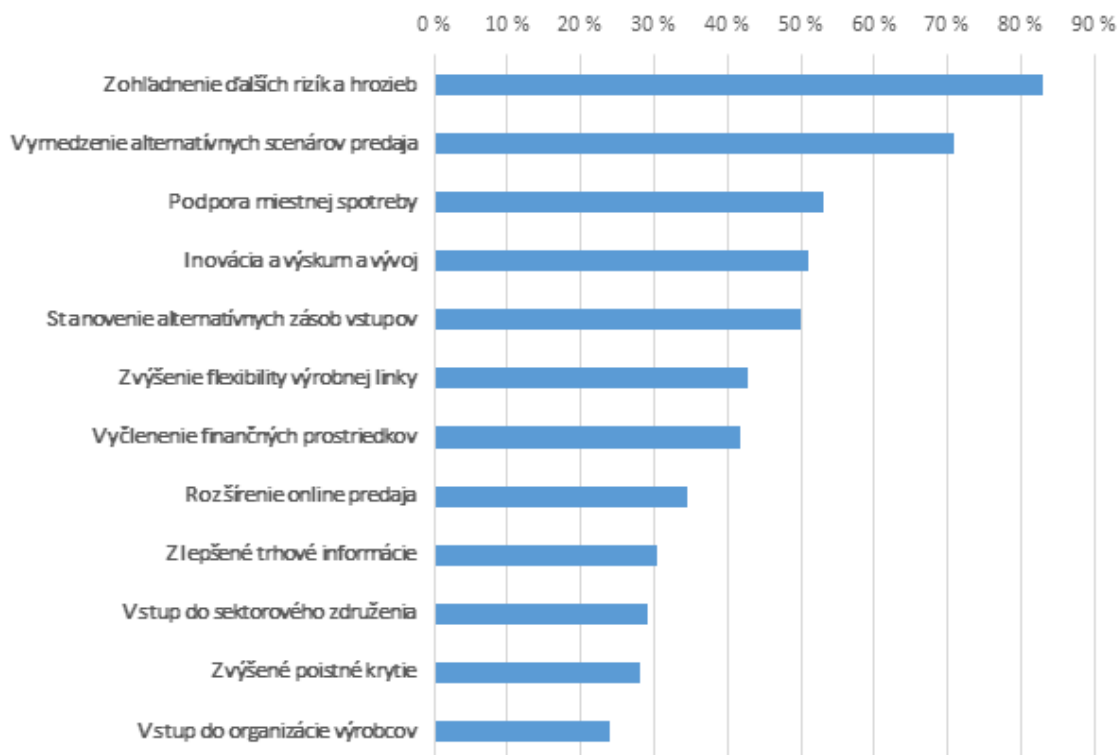

Tesná väčšina podnikov a obchodných organizácií (53 %), ktoré vyplnili dotazník, sa domnieva, že je dobre až veľmi dobre pripravená na možné narušenia v dôsledku krízy. Existuje však rozdiel medzi obchodnými a maloobchodnými prevádzkovateľmi, z ktorých je spolu 57 % presvedčených o úrovni svojej pripravenosti, a prevádzkovateľmi v oblasti prvovýroby (poľnohospodárstvo, rybolov), z ktorých sa len malý podiel domnieva, že sú pripravení (26 %).

Prístupy prevádzkovateľov k riadeniu rizík a plánovaniu pre nepredvídané udalosti sa po pandémii pravdepodobne zmenia, najmä sa zohľadní širšia škála rizík a hrozieb (83 % odpovedajúcich prevádzkovateľov) a určia alternatívne scenáre predaja v prípade uzavretia alebo narušenia trhu (71 % odpovedajúcich prevádzkovateľov). Ako alternatívne predajné kanály, ktoré sa majú rozvinúť, sa uvádzali podpora lokálneho predaja a predaja na internete. Väčšina respondentov v rámci dotazníka prejavila záujem aj o plány B na nákup vstupov alebo investovanie do výskumu a vývoja. Medzi ďalšie menej uprednostňované prístupy s podporou menej ako 30 % odpovedajúcich prevádzkovateľov patria nákup zvýšeného poistného krytia alebo vstup do kolektívnych

organizácií. Ani prístup k ďalším informáciám neuviedol veľký počet respondentov, prístup k trhovým informáciám sa však už aj v súčasnosti považuje za dobrý.

Graf 6: Zmenené prístupy prevádzkovateľov k riadeniu rizík po pandémie COVID-19

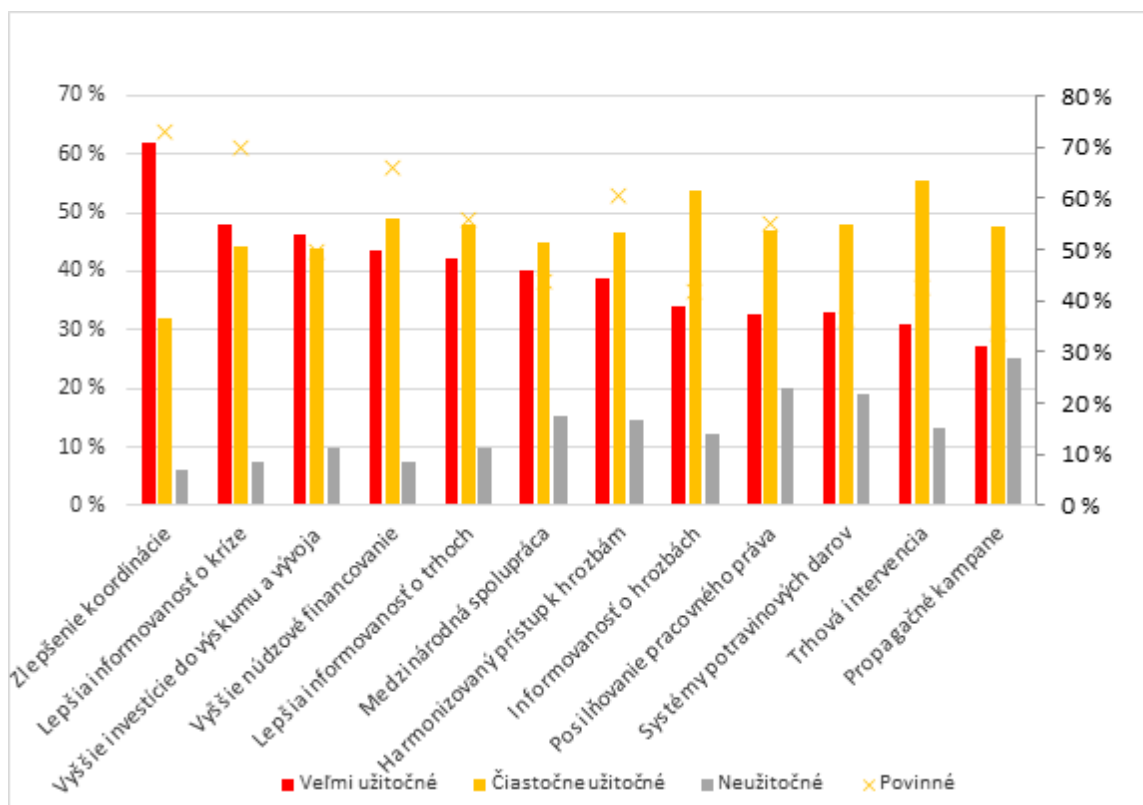

Pri otázke týkajúcej sa ich názoru na to, v ktorej oblasti by boli ďalšie opatrenia EÚ najviac užitočné v záujme lepšej pripravenosti, väčšina respondentov (viac ako 60 %) uviedla ako veľmi užitočné odpoveď „Zlepšenie koordinácie a komunikácie“. Medzi ďalšie návrhy, ktoré prevádzkovatelia považovali za veľmi užitočné, patria informácie o vývoji krízovej situácie (48 %), vývoji trhu (42 %), ako aj o hrozbách (34 %). Túto potrebu lepšej informovanosti pociťujú ešte výraznejšie prvovýrobcovia. Oblasťami, v ktorých respondenti vidia potrebu povinných opatrení prijatých na úrovni EÚ (viac ako 70 % respondentov), sú posilnená spolupráca a koordinácia, ako aj lepšia informovanosť o vývoji krízovej situácie. Ako celkom užitočné sa uvádzali aj financovanie a investície, a to na núdzové účely alebo v oblasti výskumu a vývoja.

Podporu získali aj posilnená spolupráca s medzinárodným spoločenstvom a harmonizácia prístupov k hrozbám v rámci EÚ. Druhú uvedenú harmonizáciu oceňuje najmä 60 % prevádzkovateľov v odvetví obchodu s potravinami a v maloobchodnom sektore (60 % ju hodnotí ako veľmi užitočnú).

Respondenti za relatívne menej užitočné opatrenia označili trhovú intervenciu, propagačné kampane, posilňovanie pracovného práva a zachovanie darovania potravín.

Graf 7: Užitočnosť ďalších opatrení na zaistenie dodávok potravín a potravinovej bezpečnosti a povinných opatrení EÚ

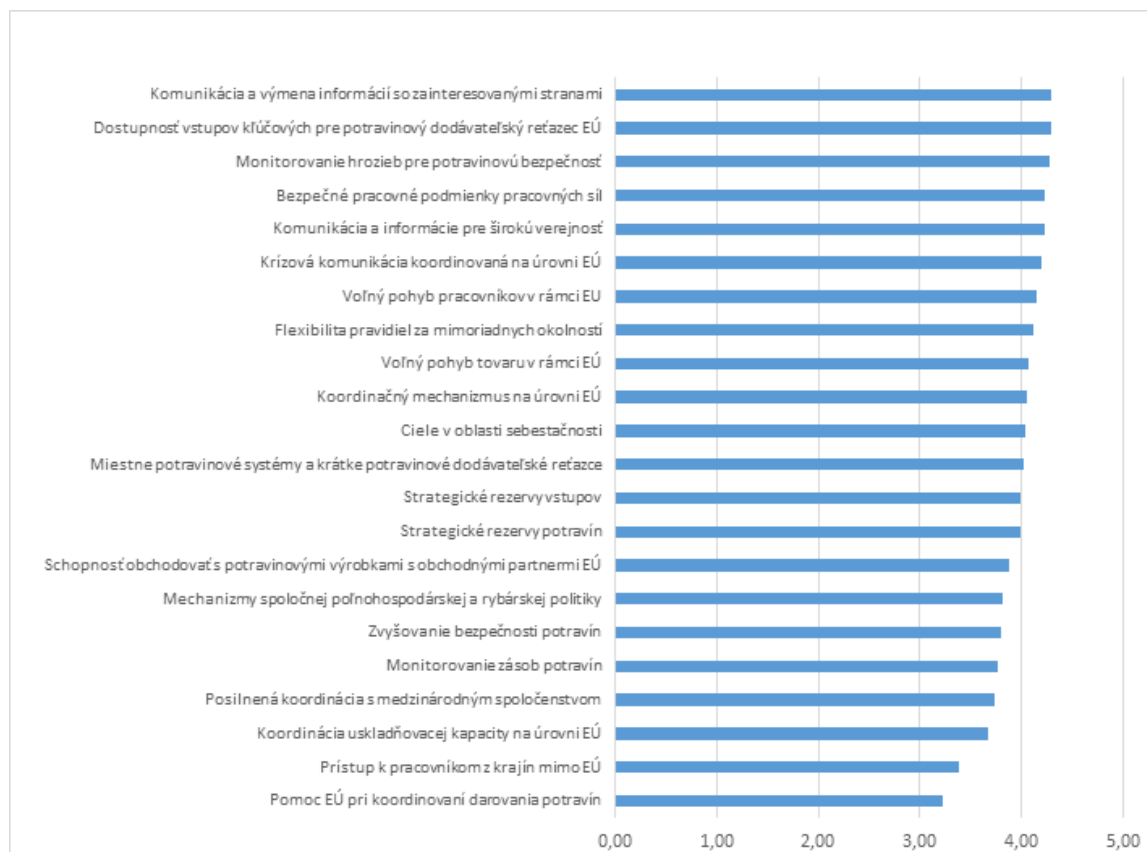
Napokon, účastníci špecializovaného dotazníka odpovedali na otázku týkajúcu sa možných prvkov, ktoré by sa mohli začleniť do plánu Únie pre nepredvídané udalosti na zaistenie dodávok potravín a potravinovej bezpečnosti v EÚ. Respondenti označili stupeň relevantnosti v zozname návrhov na škále od jeden (nerelevantné) do päť (veľmi relevantné). V grafe 8 je znázornené priemerné hodnotenie každého z návrhov, ktorých úroveň sa pohybuje od 3,2 do 4,3.

Medzi odpoveďami sa najčastejšie vyskytujú tri témy. Patrí k nim:

- potreba koordinovanej komunikácie a informovanosti aktérov dodávateľského reťazca a širokej verejnosti;
- mapovanie zraniteľností a konkrétne dostupnosti kľúčových vstupov;
- dostupnosť a ochrana pracovníkov.

Ďalšími návrhmi, ktoré získali vysoké hodnotenie, sú napríklad mechanizmus všeobecnej koordinácie, potreba zachovať slobodu pohybu tovaru a potreba flexibility pri vykonávaní pravidiel a politík na vrchole krízy. Až za týmito prvkami nasledujú zachovanie strategických rezerv alebo monitorovanie úrovni sebestačnosti. Menej podporované návrhy (avšak stále s priemerným hodnotením vyšším ako tri, t. j. do určitej miery relevantné) sa týkajú medzinárodnej spolupráce, koordinácie uskladňovacích kapacít alebo darovania potravín.

Graf 8: Priemerné hodnotenie prvkov, ktoré sa majú začleniť do plánu pre nepredvídané udalosti (od 1 – nerelevantné do 5 – veľmi relevantné).

5. Zhrnutie písomných príspevkov respondentov

Dvadsaťtri respondentov [MVO, skupiny občianskej spoločnosti, vládne inštitúcie, zástupcovia odvetví z krajín EÚ a mimo nej (Švajčiarsko)] k svojim odpovediam v rámci dotazníka pripojili dokument so stanoviskom.

Väčšina prispievateľov podporuje iniciatívu Komisie a domnieva sa, že všetci aktívni hráči potravinového dodávateľského reťazca zohrávajú v krízových časoch dôležitú úlohu.

Pokiaľ ide o **proces**, vo viacerých odpovediach sa zdôrazňuje význam dobrej **koordinácie** medzi členskými štátmi a inštitúciami Únie:

- vytvorenie stáleho fóra na krízové riadenie, ktoré by mohlo slúžiť ako platforma pre zástupcov Komisie, členských štátov a všetkých aktérov potravinárskeho sektora,
- zriadenie ústredného kontaktného miesta na zabezpečenie podávania správ týkajúcich sa potravinovej krízy, a to aj na globálnych trhoch,
- vypracovanie špecifických protokolov, napríklad na identifikáciu potravinového incidentu v porovnaní s potravinovými krízami, o spôsobe a čase podávania správ v záujme včasného varovania atď.,
- vytvorenie otvorenej digitálnej platformy, prostredníctvom ktorej je možné vymieňať si existujúce najlepšie postupy v oblasti riadenia rizík na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ,
- zapojenie všetkých zainteresovaných strán krmivového a potravinového reťazca,

- zabezpečenie dostatočného rozvoja kapacity na včasné odhaľovanie a riadenie potravinových kríz,
- stanovenie a vybudovanie siete odborných znalostí v oblasti krízového riadenia na sektorovej úrovni, a to aj na medzinárodnej úrovni a v rámci potravinárskych organizácií.

Niektoré zainteresované strany zdôraznili kľúčovú úlohu **komunikácie** pri krízovom riadení:

- potreba zlepšenej komunikácie zo strany členských štátov a EÚ založenej na vede,
- potreba asistenčnej služby na podporu komunikácie.

V odpovediach od zainteresovaných strán sa uvádzajú mnohé otázky, ktoré by sa mohli zohľadniť, pričom medzi hlavné z nich patria:

- **Fungovanie jednotného trhu.**
  - Kontroly hraníc v rámci jednotného trhu a v prístavoch sa považujú za hrozbu pre potravinovú bezpečnosť.
  - Zelené jazdné pruhy na prepravu potravinových výrobkov aj krmív sa vnímajú ako nevyhnutné na predchádzanie potravinovej kríze.
  - Potravinársky a krmovinársky priemysel musia patriť do kategórie „kritických alebo základných“ činností a musia sa na ne vzťahovať výnimky z obmedzení voľného pohybu.
  - Pozornosť by sa mala venovať fázam prepravy a logistiky: preprava potravín a nákladná preprava viedla k oneskoreniam a zvýšeniu nákladov na dopravu.
  - Väčšie využívanie digitálnych nástrojov môže prispieť k bezproblémovému priebehu konaní na hraniciach, napríklad akceptovaním elektronických kópií certifikátov.
- **Dodávka potravín a problémy týkajúce sa vstupov.**
  - Podpora výrobcov s cieľom zvýšiť základné dodávky nevyhnutných kŕmnych doplnkových látok.
  - Zabezpečenie bezpečnosti semien a ich dodávok v časoch krízy.
  - Podstatné zvýšenie akvakultúrnej produkcie v Európskej únii.
  - Podpora prechodu na rozsiahlejšiu výrobu potravín na rastlinnom základe určených pre ľudskú spotrebu a rozvoja alternatívnych zdrojov proteínov.
  - Posilňovanie niektorých z ustanovení v oblasti dobrých životných podmienok zvierat (zabezpečenie kontinuity veterinárnej starostlivosti počas kríz atď.).
- **SPP a ďalšie legislatívne nástroje.**
  - Kľúčovými prvkami, ktoré boli zdôraznené vo viacerých príspevkoch, sú dobre navrhnuté a cielené nástroje SPP, dostatočný vyčlenený rozpočet, jednoznačný spúšťači mechanizmus založený na objektívnych kritériách, ktoré sa vymedzia, ako aj flexibilita.
  - Dočasnými by mali ostať rámec štátnej pomoci a výnimky z pravidiel hospodárskej súťaže.
- **Otázky týkajúce sa práce.**

- Sezónni pracovníci a cezhraniční pracovníci sa majú kvalifikovať ako „pracovníci v kritickom povolání“ (čím sa zabezpečí, aby sa pracovníci mohli dostať na pracovisko)³.
- Vytvorí sa príležitosti, ktorými sa poľnohospodárom umožní prístup k alternatívnym pracovným silám, a to aj prilákaním pracovníkov z iných sektorov, ktorí boli prepustení.
- Poskytovanie osobných ochranných prostriedkov pracovníkov v dodávateľskom reťazci.
- **Transparentnosť.**
  - Zabezpečenie trhovej transparentnosti poskytovaním včasných trhových informácií s cieľom zabrániť vykupovaniu tovaru a vybudovať dôveru voči trhom.
  - Spoľahlivé informácie týkajúce sa verejného zdravia by mali včas poskytovať verejné orgány, ako sú EFSA, WHO a ECDC.
  - Ďalej vyvíjať analytické nástroje schopné identifikovať potenciálne nedostatky kritických surovín a vykonávať posúdenie zraniteľnosti.
- Úloha **medzinárodného obchodu** bola do veľkej miery kategorizovaná ako súčasť riešenia potravinovej bezpečnosti a nie ako súčasť problému, pričom sa týka nielen potravín, ale aj poskytovania nevyhnutných vstupov.
  - Potreba vykonávania dohody WTO o uľahčení obchodu a zásob potravinovej bezpečnosti v súlade s WTO.
  - Význam dvojstranných a mnohostranných obchodných dohôd s cieľom redukovať obchodné obmedzenia (napr. obmedzenia vývozu), ktoré sa vzťahujú na potraviny.

Viacero subjektov činných v oblasti **potravinových obalov** poskytlo príspevky, pričom zdôraznili kľúčovú úlohu potravinových obalov.

Zainteresované strany sa prikláňajú k myšlienke, že plán pre nepredvídané udalosti sa musí **neustále aktualizovať** a mal by sa dokázať **prispôbiť** **vyvíjajúcim sa krízam**, pričom bude dôležité hodnotenie po skončení krízovej situácie.

³ Predpokladá sa to už v dokumente [Oznámenie Komisie Usmernenia týkajúce sa uplatňovania voľného pohybu pracovníkov počas pandémie COVID-19](#).